

บันทึก

เรื่อง หรือข้อกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกกำนัน

กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ มท.๐๓๐๙/๖๒๒๖ ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๒๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ตามที่ได้หารือว่าผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจที่จะสั่งให้มีการเลือกกำนัน ตำบลนาคาย กิ่งอำเภอตาลสุมอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ใหม่ เฉพาะในหน่วยเลือกตั้งที่ ๒ ซึ่งเป็นหน่วยที่มีปัญหา โดยอาศัยอำนาจตามข้อ ๕๓^๑ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๔ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้หรือไม่ และคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีความเห็นว่า ในกรณีดังกล่าวผู้ว่าราชการจังหวัดไม่มีอำนาจตามข้อ ๕๓ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๔ ที่จะสั่งให้มีการเลือกกำนันตำบลนาคายใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกกำนันเฉพาะหน่วยเลือกตั้งที่ ๒ หรือเป็นการเลือกกำนันใหม่ทุกหน่วยเลือกตั้งก็ตามนั้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้ว เห็นว่า เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดไม่สามารถจะใช้อำนาจตามข้อ ๕๓ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๔ สั่งให้มีการเลือกกำนันใหม่ได้แล้ว หากมีกรณีร้องเรียน เช่น กรณีการเลือกกำนันตำบลนาคายนี้ก็ดี หรือกรณีอื่นๆ ที่ผู้ไปทำการเลือก

^๑ ข้อ ๕๓ ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

(๑) บริหารราชการตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ

(๒) บริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มอบหมายหรือตามที่นายกรัฐมนตรีสั่งการในฐานะหัวหน้ารัฐบาล

(๓) บริหารราชการตามคำแนะนำและคำชี้แจงของผู้ตรวจการ ในเมื่อไม่ขัดต่อกฎหมายหรือระเบียบ ข้อบังคับของกระทรวง ทบวง กรม หรือมติของคณะรัฐมนตรีหรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรี

(๔) ควบคุมดูแลการปฏิบัติราชการของข้าราชการซึ่งประจำอยู่ในจังหวัดนั้นและอยู่ในการบังคับบัญชาและรับผิดชอบของผู้ว่าราชการจังหวัด ในการนี้ให้มีอำนาจตรวจตรา แนะนำ ชี้แจง หรือสั่งให้ข้าราชการในจังหวัดนั้นปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ของกระทรวง ทบวง กรม หรือมติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรี หรือยับยั้งการกระทำใดๆ ของข้าราชการในจังหวัดที่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ของกระทรวง ทบวง กรม มติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรีไว้ชั่วคราวแล้วรายงาน กระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้อง

(๕) ควบคุมดูแลการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในจังหวัดตามกฎหมาย

(๖) กำกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานองค์การของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจในการนี้ให้มีอำนาจทำรายงานหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจต่อรัฐมนตรีเจ้าสังกัดองค์การของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ

(๗) บรรจุ แต่งตั้ง ให้บำเหน็จ และลงโทษข้าราชการส่วนภูมิภาคในจังหวัดตามกฎหมาย และตามที่ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีมอบหมาย

กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านไม่ปฏิบัติตามระเบียบหรือกฎหมาย และผลจากการสอบสวนปรากฏว่า ผู้ไปทำการเลือกกำนันไม่ปฏิบัติตามระเบียบหรือกฎหมายจริง จำเป็นจะต้องทำการเลือกกำนันใหม่ กระทรวงมหาดไทยจึงขอหารือว่า ในกรณีดังกล่าว ผู้ใดจะเป็นผู้สั่งให้มีการเลือกใหม่ และการสั่งนั้นจะต้องอาศัยอำนาจตามกฎหมายใด หรือว่าจะต้องให้ผู้ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการเลือกกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านนั้นไปฟ้องร้องต่อศาล

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวและได้ฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) แล้ว มีความเห็นดังต่อไปนี้

กรณีการเลือกกำนันตำบลนาคาย กิ่งอำเภอตาลสุม อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๒๓ ซึ่งปรากฏว่า ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งถูกระงับการใช้สิทธิเลือกตั้งจำนวน ๒๖ คน ในหน่วยเลือกตั้งที่ ๒ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ไม่ส่งบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพิ่มไปให้คณะกรรมการเลือกตั้ง และถ้าหากผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน ๒๖ คนนี้ได้ไปใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนแล้ว ก็อาจทำให้ผลการเลือกตั้งเปลี่ยนแปลงไปได้นั้น เมื่อได้พิจารณาพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และบทกฎหมายอื่นๆ แล้ว มิได้มีบทบัญญัติให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง นายอำเภอ คณะกรรมการเลือกกำนัน ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรัฐมนตรีเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาสั่งให้มีการเลือกกำนันใหม่ได้ ดังนั้น เมื่อไม่มีบทกฎหมายบัญญัติไว้เช่นนี้แล้ว ผู้ที่มีได้รับความเป็นธรรมจากการเลือกกำนันตำบลนาคายก็จะต้องเสนอคดีของตนต่อศาลส่วนแพ่งที่มีเขตอำนาจตามนัยมาตรา ๕๕^๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ส่วนกรณีอื่นๆ ที่ผู้ไปทำการเลือกกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านไม่ปฏิบัติตามระเบียบหรือกฎหมายนั้น เป็นข้อเท็จจริงซึ่งมิได้แสดงรายละเอียดให้ชัดเจนเพียงพอ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) จึงไม่อาจให้ความเห็นได้

(ลงชื่อ) อมร จันทสมบุรณ์

(นายอมร จันทสมบุรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๒๕

^๒ มาตรา ๕๕ เมื่อมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้น เกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลใดตามกฎหมายแพ่งหรือบุคคลใดจะต้องใช้สิทธิทางศาล บุคคลนั้นชอบที่จะเสนอคดีของตนต่อศาลส่วนแพ่งที่มีเขตอำนาจได้ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายแพ่งและประมวลกฎหมายนี้